

Nettverk fjord- og kystkommuner
Postboks 1378 Vika
0114 OSLO

26.10.2017

Stortingets næringskomité

Produksjonsavgift på laks og ørret

Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK) organiserer 73 fjord- og kystkommuner, der de aller fleste har oppdrettsvirksomhet i sine sjøområder. NFKK ble etablert i 2009 som en direkte følge av at kommunenes krav om en arealavgift fra oppdrettsnæringa ikke ble vedtatt. Dette har således vært nettverkets hovedsak siden oppstarten. Men nettverket engasjeres seg også i en rekke andre saker, særlig knyttet til bærekraftig verdiskaping og god forvaltning langs kysten. Herunder har nettverket også spredd kunnskap om og tatt initiativ til tiltak i forbindelse med den økende forsøplingen av vårt viktigste og fremste matfat – havet.

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet 2018 vil vi kommentere regjeringens behandling av stortingets vedtak om innføring av produksjonsavgift for laks og ørret.

Vedtak i Stortinget

NFKK viser til Stortingets Innst. 348 S (2016–2017) og vedtak nr. 854 (2016–2017):

«Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid med å utrede en avgift pr. kilo eksportert ubearbeidet fisk og komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018, slik at vederlaget kan tre i kraft senest 1. juli 2018.»

Det har vært en diskusjon om hva slags vedtak dette er. Men hovedpoenget, slik NFKK ser det, er at det er et klart flertall på Stortinget som står bak et vedtak som er svært tydelig på at det skal innføres en avgift som en kompensasjon og grunnrente til kommunene for avståelse av sjøareal. Derfor oppfatter NFKK regjeringen sin avvisning av vedtaket som et forsøk på å trosse Stortingets vilje. Når regjeringen heller ikke kommer med forslag til å justere modellen slik at Stortingets intensjon blir oppfylt, så blir dette ekstra tydelig.

De umiddelbare kommentarene som kom fra regjering og departement etter Stortingets vedtak i juni, gjorde at NFKK oppfattet at regjeringen hadde en klar og erklært motvilje til vedtaket. Derav ble det også etablert en mistanke om at regjeringens utredning ikke ville bli særlig velvillig og løsningsorientert. NFKK har derfor engasjert tunge faglige miljøer til å

utrede temaet, og disse viser at det er fullt mulig å innføre en avgift på laks og ørret som kompensasjon til kommunene for oppdrettsnæringens bruk og beslag av sjøareal. Men utredningen viser at avgiften ikke kan differensieres i forhold til bearbeidet eller ubearbeidet fisk. Det vil sannsynligvis stride mot WTO og EØS reglement. Utredningen viser at dette vil utgjøre kun marginale forskjeller i den totale størrelsen på avgiften (opp ca 30 millioner kroner, fra ca 220 til ca 250 millioner). Med de nevnte endringer er avgiften mulig å innføre både raskt, enkelt og på en kontrollerbar måte, og uten å måtte etablere et nytt, stort og sentralt administrativt organ.

Kostnader og vekst

I næringen og hos myndighetene har det lenge vært et mål at næringen skal femdobles innen 2050. Det blir i den sammenheng hevdet at innføringen av en slik avgift vil dempe veksten i næringen. Men skal næringen vokse er den helt avhengig av gode arealer. Da har kommunene en helt sentral rolle. Dersom ikke kommunen får noe igjen for at arealer blir beslaglagt til fortrensel for andre interesser, så vil heller ikke kommunene stimuleres til å legge til rette mer arealer slik at næringen kan vokse.

Det som har dempet veksten de siste årene er ikke avgiftsnivået, men lus og sykdom. Dette har også medført at prisen har skutt i været og at inntektene og utbyttet i næringen er rekordstort. I flg Kontali Analyse så viser eksempelvis regnskapstallene for 2016 at næringens samlede overskudd etter skatt var på 17 milliarder kroner (26 %), og det samlede utbytte til eierne var på 12 milliarder. Dette viser at en årlig avgift til kommunene på ca 250 millioner blir en nokså beskjeden størrelse. Dette er vel da også noe av bakgrunnen for at f.eks. daglig leder i Nordlaks, Inge Berg, så sent som i går siteres i iLaks på følgende vis:

«Berg mener kommunene skal ha en større andel av verdiskapningen som skjer i næringen.»

og

«Mye av kystarealene er allerede belagt og det er ikke enkelt å finne gode, egnede områder.» iLaks 25.10.17

Fiskeribladet presenterte 6. september en undersøkelse som viser at flertallet av aktørene i næringen mener det samme (Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand: «Oppdretterne bør betale en form for avgift for bruk av allmenningen»: 49 prosent «helt enig»/«enig»). Øvrige næringsaktører på kysten uttalte i samme undersøkelse en enda større velvilje for en slik avgift. Og for de aller, aller fleste blant kystens «vanlige» befolkning er det ikke lenger et spørsmål om man er «enig»; det er et krav.

Avgiftsnivå i Norge og andre land

Andre land, slik som Skottland og Chile, har hatt en arealavgift i flere år. I Skottland er den etter siste justering på om lag 29 øre kroner kg (2,75 penc/kg). På Færøyene er det opplyst at avgiften nå er kommet opp i hele 2,50 kr/kg.

Eksportavgiften på laks og ørret er justert i to omganger fra 0,75 prosent til 0,3 prosent. Basert på eksportverdien og veksten i 2016 tilsvarer denne reduksjonen en avgift på 28 øre per kilo. En innføring av en avgift på 25 øre gir altså næringen fortsatt en reduksjon i avgiftsbelastningen.

Havbruksfondet

Det blir argumentert med at det nå vil komme store inntekter til Havbruksfondet der kommunal sektor vil få 80 prosent av inntektene til fordeling. NFKK har støttet opprettelsen av fondet og kan ikke se at dette står i motstrid til innføringen av en produksjonsavgift. For det første er det stor usikkerhet rund sykdom og lus. Hvordan vil dette utvikle seg i årene framover? For det andre søker næringen i stort monn på utviklingstillatelser. Hvor store inntektene til Havbruksfondet vil bli er derfor usikkert.

En annen side ved inntekter over Havbruksfondet er at de ikke vil gi en jevn og forutsigbar inntekt, men bare i forbindelse med at det legges ut ny kapasitetsvekst - nye konsesjoner eller produksjonsvekst i eksisterende konsesjoner. I tillegg vil dette være høyst frivillig, og det kan sammenlignes med at du får mulighet til å kjøpe en enda større eller flere «sjøtomter». Og dette er noe helt annet enn å betale litt for de «sjøtomtene» du allerede har en eksklusiv rett til å bruke.

Andre forhold

Det er foreslått en rekke andre endringer i statsbudsjettet som vil slå heldig ut for næringen. Gjennom skatteomleggingen reduseres eksempelvis selskapsskatten gradvis fra 24 til 23 prosent. Dette vil selvsagt også oppdrettsnæringens eiere tjene på.

Det er i forslag til statsbudsjett også foreslått å stramme inn på eiendomsskattegrunnlaget – den såkalte «maskinskatten». Dette vil næringen tjene på mens det vil redusere inntektene for en rekke oppdrettskommuner – for enkelte i betydelig grad.

Videre; det oppleves både søkt og paradoksalt når regjeringen argumenterer mot den aktuelle produksjonsavgiften med, sitat: «vil bryte klart med prinsippene for et vekstfremmende skattesystem». En slik bekymring og det samme prinsipp blir lite konsekvent, når man i samme statsbudsjett øker momsen på turistnæringen med hele 2 prosent (fra 10 til 12 prosentpoeng). Og dette for en næring som lever i en enda sterkere global konkurranse, det er en nokså typisk distriktsnæring med høyst marginal inntjening (målt mot oppdrettsnæringen), og den representerer en sysselsetting på 160.000 årsverk, noe som er over 5 ganger større enn oppdrettsnæringen.

For NFKK er det underlig at ikke regjeringen ser de negative virkningene av alle disse endringene som nå er foreslått. I et slikt lys blir det enda mer underlig at det er så stor motstand mot å innføre en produksjonsavgift på laks og ørret.

Oppsummert

For NFKK er det uforståelig at regjeringen viser en slik omsorg for en næring som har helt unike og eksklusive rettigheter til fellesskapets naturressurser, og som går med store

overskudd som kommer stadig færre og til dels utenlandske eierinteresser til gode. NFKK og kommunenes krav om en rimelig andel av denne verdiskapingen hadde en forventet var såpass modent at man nå slapp flere omkamper. Særlig når utredningene NFKK har fått utført viser tydelig at innføringen av en produksjonsavgift på laks og ørret er fullt mulig å innføre innen 1.juli 2018.

NFKK med sine 73 kyst- og fjordkommuner forventer derfor nå at Stortinget følger opp sitt vedtak fra juni i år, og dermed fatter et endelig og utvetydig vedtak om å innføre en slik avgift med de nødvendige justeringer. Dette er intet annet enn en rimelig kompensasjon for de kommunene som legger til rette for at næringen skal ha gode arealer, vokse og bidra til betydelig nasjonal verdiskaping i årene framover.

Hilsen

Med vennlig hilsen

Ole L. Haugen
Styreleder (NFKK)
Mobil: 905 78 433